

Тема 7.6

Як і чому відбувається процес європейської інтеграції

У цій темі ви дізнаєтеся про витоки і процес європейської інтеграції, зможете проаналізувати основні принципи інтеграційної розбудови ЄС та головні аспекти Європейської політики добросусідства, обговорити проблеми, пов'язані з перспективами збереження та розширення ЄС. Ознайомтеся з термінами: інтеграція, євроінтеграція, Європейський Союз, Європейська політика сусідства, Східне партнерство.

Ключові здобутки у вивченні теми

3D

Досліджуємо основні завдання та функції інституцій ЄС.

Розуміємо виклики, які спричинили процеси європейської інтеграції.

Діємо, добираючи з різних джерел інформацію про Європейську політику добросусідства.

«Європа ніколи не матиме одного єдиного ідеального жанру <...>. Європа ніколи не матиме лише однієї єдиної спільної ідентичності <...>, говорити в унісон в Європі також не будуть. Однак їй це і не потрібно <...>. Європі натомість потрібні механізми, інструменти, домовленості, які завдяки об'єднанню багатьох голосів сприяють спільним діям».

Франк-Вальтер Штайнмаєр, Федеральний президент Німеччини, колишній міністр закордонних справ та віце-канцлер Німеччини

Ознайомтеся із цитатою Франка-Вальтера Штайнмаєра про європейський вимір. Що саме він має на увазі?

Модуль 1

Яким був шлях європейців до об'єднаної Європи?

■ **Інтеграція** (від лат. *integrum* — ціле, лат. *integratio* — відновлення) — поєднання, взаємопроникнення. Це процес об'єднання будь-яких елементів (частин) в одне ціле. Процес взаємозближення й утворення взаємозв'язків.

■ **Європейська інтеграція** — це процес політичної, юридичної, економічної, соціальної та культурної інтеграції європейських держав.

Ідея об'єднання європейських держав започаткована у далекому минулому. Вже від XI століття почали з'являтися уявлення про Європу як про щось єдине. У XIV ст. з'являються європейські проекти — плани об'єднання Європи на основі договору, формуються ідейні передумови інтеграції в руслі «європейської ідеї».

Ідея єдиної Європи не раз виникала у європейських політиків (Сполучені Штати Європи, Пан'Європа, Європейський дім та ін.), проте втілилася лише у другій половині XX ст. Уперше процес європейської інтеграції набув інституційного оформлення на рівні економічної співпраці. 9 травня 1950 року міністр закордонних справ Франції Моріс Шуман запропонував так званий «план Шумана», який полягав у створенні спільного ринку вугільної і сталеливарної продукції західноєвропейських країн. Подолавши складний шлях інтеграційних процесів європейці створили Союз (ЄС), який реально функціонує, розвивається і забезпечує поступальний розвиток всіх країн Європи.

Розглядаємо і обговорюємо

Передумови утворення єдиної Європи

Основні етапи, які пройшов Європейський Союз (ЄС) у своєму розвитку від часу заснування

Сфера інтеграції	Період	Суть інтеграційного етапу
Зона вільної торгівлі	1958–1967 рр.	Переваги цього типу інтеграції доповнено 1962 р. узгодженням дій у сфері сільського господарства.
Митний Союз	1968–1986 рр.	Реалізація його принципів супроводжувалася розширенням сфери узгоджених дій. Це — охорона навколишнього середовища, технологічний розвиток, наукові дослідження. Починається інтеграція у валютно-фінансовій сфері.
Єдиний внутрішній ринок	1987–1992 рр.	Згідно з Єдиним європейським актом, що набрав чинності 1 липня 1987 р., країни-учасниці усували останні фізичні, технічні та фіскальні бар'єри на шляху пересування товарів і факторів виробництва. Від узгодження дій у деяких галузях перейшли до проведення єдиної політики. Тепер вона стосувалась також і соціальних та регіональних питань, галузей транспорту та енергетики. Економічна інтеграція була доповнена співпрацею у сфері зовнішньої та оборонної політики.
Економічний та валютний союз	Від 1993 р. і до сьогодні	Відповідно до Маастрихтського договору про Європейський Союз (1992 р.) єдиний внутрішній ринок доповнився форсованим розвитком валютного союзу. У лютому 2002 р. введено єдину валюту ЄС — євро, створено єдиний Європейський центральний банк, сформовано єдиний економічний простір.

Розділ 7.6 Як і чому відбувається процес європейської інтеграції

Ці держави створили спільні інституції, яким делегували частину своїх національних повноважень (Європейська комісія, Рада Європейського Союзу, Європейський парламент та інші). Отже, рішення в певних сферах спільних інтересів країн Європейського Союзу можуть ухвалюватись демократичним шляхом на загальноєвропейському рівні.

Модуль 2

Якими є цілі та цінності ЄС

Обговорюємо та аналізуємо

■ **Європейський Союз** (ЄС, Євросоюз, англ. *European Union, EU*) — економічний та політичний союз 28-ми держав-членів, що розташовані здебільшого в Європі. У сучасному вигляді існує на основі Договору про Європейський Союз, підписаному 7 лютого 1992 року і чинному від 1 листопада 1993 року.

■ **Європейський Союз** — унікальне об'єднання країн Європи, які через створення спільного ринку, економічного та валютного союзу, а також завдяки реалізації спільної політики й діяльності мають на меті забезпечити безперервне економічне зростання, соціальний розвиток і згуртованість країн-учасниць.

Маастрихтський договір, 1992 р. (англ. *Maastricht Treaty*) — угода про утворення Європейського Союзу

Ознайомтеся з основними положеннями Статті 5 Маастрихтського договору. Порівняйте цей текст із Розділом 1 Конституції України, визначте спільні положення.

- Європейський Союз сприяє економічному, соціальному і територіальному згуртуванню і солідарності держав-членів.
- Європейський Союз шанує багатство свого культурного і мовного різноманіття та піклується про збереження і розвиток європейської культурної спадщини.
- Європейський Союз створює економічний і валютний союз, грошовою одиницею якого є євро.
- У своїх відносинах з рештою світу Європейський Союз стверджує і просуває свої цінності та інтереси і дбає про захист своїх громадян. Він сприяє миру, безпеці, сталому розвитку планети, солідарності і взаємній повазі народів, вільній та справедливій торгівлі, викоріненню бідності та захисту прав людини, в тому числі прав дитини.

Головні цілі діяльності ЄС:

- сприяння миру;
- підтримка свободи, безпеки та справедливості;
- забезпечення сталого розвитку;
- боротьба з соціальною ізоляцією та дискримінацією;
- сприяння науково-технічному прогресу;
- посилення економічної, соціальної та територіальної єдності;
- повага до полікультурності та мовного розмаїття.

Цінності ЄС є загальними для країн-членів у суспільстві, в якому переважає інтеграція, толерантність, справедливість, солідарність та недискримінація. Такі цінності є невід'ємною частиною європейського способу життя.

Цінності ЄС:

людська гідність, свобода, демократія, рівність, верховенство права, права людини.

Ознайомтеся із цілями та цінностями Європейського Союзу. Визначте, як з них співвідносяться з вашими особистими цінностями та переконаннями. Обговоріть це у класі.

Модуль 3

Як працюють інституції ЄС

Розглядаємо і обговорюємо

ЄС діє через систему наднаціональних інституцій та спільно узгоджених рішень держав-членів.

Інституції ЄС

Гімн Європи — «Ода до радості» — музика фіналу Дев'ятої симфонії Людвіга ван Бетховена, написаного на вірші Фрідріха Шиллера. 1972 року «Ода до радості» стала офіційним гімном Ради Європи, від 1985 року гімн ЄС. Він призначений не для того, щоб замінити національні гімни держав-членів, а радше відзначити їхні спільні цінності, єдність і різноманіття.

Громадянство Європейського Союзу визначається наявністю громадянства однієї з його країн-членів. Будь-який громадянин держави ЄС вважається громадянином Європейського Союзу. Окрім прав та обов'язків, визначених у Договорі про створення Європейської Спільноти, громадянство Союзу означає три спеціальних права:

- свобода пересування та проживання будь-де на території Європейського Союзу;

Розділ 7.6 Як і чому відбувається процес європейської інтеграції

- право голосувати та висувати свою кандидатуру на виборах до місцевих органів управління та до Європейського Парламенту в країні проживання;
- дипломатичний і консульський захист з боку органів будь-якої держави ЄС в третій країні, де немає представництва рідної країни громадянина ЄС.

Гасло: Єдність у різноманітті (лат. *In varietate concordia*).

Прапор Європи — 1985 року Європейська Рада ухвалила рішення, згідно з яким прапор, який доти був символом Ради Європи, став також офіційною емблемою Європейського Союзу. Синє поле з дванадцятьма золотими зірками в центрі, розміщеними по колу, символізує союз народів Європи. Кількість зірок незмінна, коло є уособленням єдності.

Мова — 24 офіційні мови.

День Європи — 9 травня це свято яке відзначається в країнах Європейського Союзу, а з 2023 року також й в Україні.

Політика розширення ЄС

Успіхи ЄС зробили його привабливими для інших країн, особливо зі Східної Європи.

Членом інтеграційного об'єднання має право стати будь-яка європейська держава, що дотримується демократичних принципів суспільного ладу. Внутрішнє законодавство держави-кандидата має бути приведені до відповідності до норм права ЄС. Крім того, необхідний високий рівень економічного розвитку, що відповідає середнім показникам ЄС. Наприклад, дефіцит бюджету не має перевищувати 3 % ВВП, а державний борг — 60 % ВВП.

Застосуйте набуті знання та досвід

Скориставшись інтернет-ресурсом <https://bit.ly/3W30tBH> визначте основні завдання й функції інституцій ЄС

Назва	Завдання та функції

Відвідайте сайт ЄС і, користуючись інтерактивною картою, визначте етапи розширення європейської спільноти.

Рік	Країна

■ Скільки країн об'єднує ЄС?

■ Які країни мають статус кандидатів у члени ЄС?

■ Які країни підписали угоду про асоціацію, що зазвичай передують заяві на членство?